

**BASIC PRINCIPLES OF PLANNING AND ORGANIZATION
OF INDEPENDENT WORK OF STUDENTS OF HIGHER
EDUCATION IN MODERN CONDITIONS**

**ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

Vasynova N. S. Васиньова Н. С.

*Candidate of Pedagogical Sciences, Docent;
Docent of the Department of Public Service
and Management of Educational and Social
Institutions Luhansk Taras Shevchenko
National University
Ukraine, Poltava*

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри публічної служби та
управління навчальними й соціальними
зкладами ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»
Україна, м. Полтава*

В умовах переходу до Болонського процесу увага університетів до питань ефективної організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти посилилася. Втім спираючись на збройну агресію Російської федерації проти суверенітету і територіальної цілісності України актуалізує цю проблему. Більшість закладів вищої освіти вимушені здійснювати освітню діяльність у дистанційній формі, особливого значення набуває оновлення підходів до організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти з урахуванням вимог часу.

Наразі корисно акцентувати увагу на спілкуванні, стабілізації психологічного стану, зокрема домогтися формування психологічної установки до навчання, соціальної згуртованості [1].

Метою розвідки є окреслення принципів планування та організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти в сучасних умовах.

Дослідження різних аспектів самостійної роботи, зокрема обґрунтування підходи щодо оптимізації проведення та організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти розкривають у наукових доробках Л. Головка [2], Л. Гула [3], А. Зубов [4], Капран С. [5], Т. Картель [6], В. Лучкевич, Г. Кемінь [7], О. Мармаза [8], В. Рудан [9] та інші.

Випускник закладу вищої освіти є поширювачем освіти, практичних навичок та особистісних характеристик, які дозволяють йому відповідати вимогам часу та здійснювати кар'єрний ріст. Втім в умовах невизначеності та загрози територіальної цілісності держави, сучасна Україна потребує мобільних і висококваліфікованих фахівців, здатних до ухвалення нестандартних і відповідальних рішень. Для реалізація

значених вимог необхідна активна участь у навчальному процесі, якісна підготовка до роботи за фахом та педагогічне, організаційно-методичне забезпечення самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

До ефективних форм організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти ми відносимо: використанням активних форм навчання (круглі столи, диспути, ділові ігри), вирішення кейсів; виконання тренінгових вправ; підготовка наукових доповідей для участі в наукових студентських конференціях; виконання вправ на самомотивацію; розроблення програми саморозвитку; виконання проєктних завдань, мікродосліджень; організація екскурсій, виїзд на виробництво тощо [1].

Можна припустити, що здебільшого під час проведення заняття робота викладача є більш активною, здобувачі освіти виконують більш-менш пасивну роль. Проте прийнято вважати, що до найбільш важливого етапу активності здобувачів ЗВО належить виконання самостійної роботи. Але не кожен вид самостійної роботи за фактом є промотивованим, цікавим і корисним. Успіх може принести тільки те, що добре підготовлено та організовано викладачем. Тому, самостійна робота студента під керівництвом викладача має протікати у формі ділової взаємодії. Завдання не повинні пригнічувати інтерес, важливо домогтися, щоб студент був зацікавлений роботою, отримував задоволення від процесу виконання та досягнутого результату.

Не слід виключати також те, що під час виконання самостійної роботи наявність вільного часу в здобувачів вищої освіти має величезний вплив. Тому при розподілі завдань до самостійного опрацювання викладачам необхідно звернути увагу на найбільш важливі аспекти, не визначати великий обсяг роботи, акцентуючи на те, що буде в нагоді в майбутньому, за умов його виконання (написання кваліфікаційної роботи, статті тощо). Урахування чого, на нашу думку, впливає на рівень мотивації виконання робіт.

Підсумовуючи викладене, окреслимо шляхи вдосконалення планування самостійної роботи та основні принципи її організації:

1. Самостійна робота повинна бути організована на всіх рівнях навчального процесу, зокрема й у процесі засвоєння нового матеріалу.

2. Здобувачів вищої освіти необхідно поставити в активну позицію, зробити їх безпосередніми учасниками навчального процесу.

3. Організація самостійної роботи має сприяти розвитку мотивації до навчання, тому необхідно використовувати систему психолого-педагогічних стимулів щодо активізації роботи.

4. Зміст самостійної роботи повинен передбачати повний і глибокий набір завдань для здобувачів вищої освіти, проте виключати перевантаження. Самостійна робота має бути цілеспрямованою, чітко сформульованою.

5. У ході самостійної роботи необхідно забезпечити поєднання репродуктивної та продуктивної навчальної діяльності.

6. При організації самостійної роботи необхідно забезпечити методичне керівництво, зворотний зв'язок, правильно організувати систему контролю (наявність критеріїв оцінювання навчальних досягнень за результатами виконаної роботи).

7. Наявність навчально-методичного забезпечення, зокрема банку інформаційних даних для виконання завдань.

8. Комплексне використання сучасних технічних засобів. Наразі необхідно вміти відповідати на виклики часу, оскільки перед освітньою системою постає питання щодо застосування сучасних навчальних технологій задля формування необхідних компетенцій. З цього погляду важливо звернути увагу на впровадження елементів гейміфікації як методу навчання здобувачів вищої освіти, зокрема й у систему управління навчанням.

Проте ефект від самостійної роботи здобувачів вищої освіти можна отримати лише тоді, коли цей вид діяльності організовується та реалізується у навчальному процесі як цілісна система, що пронизує всі етапи навчання студентів у закладі вищої освіти.

Значущість самостійної роботи виходить далеко за межі окремого освітнього компонента. Тому як, самостійна робота призначена не тільки для оволодіння кожного освітнього компонента, але й для формування навичок самостійної роботи взагалі, у навчальній, науковій, професійній діяльності, здатності приймати на себе відповідальність, самостійно вирішити проблему, знаходити конструктивні рішення, вихід із кризової ситуації тощо.

Література:

1. Васиньова Н. С. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня: досвід і сучасні вимоги. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. *Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика»*, 2022. Вип. 55.

2. Головка Л. О. Самостійна робота студентів: шлях до підвищення якості знань. URL: <http://www.uk.x-pdf.ru/5mehanika/1595874-4-samostiyna-robota-studentiv-shlyah-pidvischennya-yakosti-znan-golovko-lidiya-olegivna-metodist-bilocerkivskogo-medichnog.php> (дата звернення: 05.09.2022).

3. Гула Л. Шляхи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів у процесі організації самостійної роботи. URL: http://chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/72-2019/part_1/31.pdf (дата звернення: 21.02.2022).

4. Зубов А. М. Активізація самостійної роботи студентів у системі вищої професійної освіти. URL: <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/tez-2018.pdf> (дата звернення: 21.02.2022).

5. Капран С. Б. Організація самостійної роботи майбутніх організаторів діловодства (державні установи). *Молодий вчений*. 2014. № 2(5). С. 112–115. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32309821.pdf> (дата звернення: 15.09.2022).

6. Картель Т. М. Самостійна робота студентів як умова їх професійного становлення. URL: <http://bibl.mk.ua/naukraci/pedagogika/2006/50-37-13.pdf> (дата звернення: 21.02.2022).

7. Лучкевич В. В., Кемінь Г. М. Організація самостійної роботи студентів у процесі навчання іноземної мови у вищій школі. *Вісн. Чернігів. нац. пед. ун-ту. Педагогічні науки*. 2013. Вип. 108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2013_2_108_44 (дата звернення: 12.09.2022).

8. Мармаза О. І. Самостійна робота як ефективний засіб професійного розвитку студента. *Модернізація освітнього процесу в Інституті підвищення кваліфікації, перепідготовки* : матеріали методолог. семінару / ХНПУ ім. Г. С. Сковороди ; за заг. ред. проф. Р. І. Черновол-Ткаченко. Харків : Щедра садиба плюс, 2016. С. 19–34.

9. Рудан В. Я. Методичні проблеми самостійної роботи студентів. 2014. URL: <https://www.wunu.edu.ua/news/3551-vdbuvsvya-metodichniy-semnar-metodichn-problemi-samostynoyi-roboti-studentv.html> (дата звернення: 09.09.2022).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-267-1/07>

CONCEPTUALIZATION TENDENCIES OF COMBAT TRAUMA IN UKRAINIAN PSYCHOLOGY

ТЕНДЕНЦІ КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІ БОЙОВОЇ ТРАВМИ В УКРАЇНСЬКІЙ ПСИХОЛОГІЇ

Volkov K. M. Волков К. М.

*graduate student of the Department of
Pedagogical and Age Psychology
Lesya Ukrainka Volyn National University*

*аспірант кафедри педагогічної
та вікової психології
Волинського національного університету
імені Лесі Українки*

За останні роки в українській психологічній науці різко зростає кількість науково-практичних досліджень, присвячених вивченню